

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszatérítésére
 vagy megőrzésére nem vállal közeled.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 22.

Püspökünk rendelete Szt. László ünnepéről.

A lovagias hajdankor, mely Szt. László sírjára és városára annyi dicsőséget árasztott, még a közelmúltból a ritka fényvel, országos keretben megült hétszázados emlékünnap képe ujul meg emlékünkből, mikor fenkölt lelkű főpásztorunknak dr. Szencsényi Pál püspöknek emelkedett szellemü körlevelét olvassuk Szt. László ünnepének méltó megüleséről.

Két évvel ezelőtt kezdte a helybeli Katolikus kör a mozgalmat, Szent atyánknak e napra adott bucsu engedélye és püspökünknek erre vonatkozó rendelkezése impozáns lendületet adtak annak. Vajha ennek nyomán új lángra gyuladna a magyar katolikusok szívében a tisztelet szent királyunk iránt s új fényt derítene az ő városára!

Szencsényi püspök ez alkalomból a következő szép körlevelet intézte egyházmegyéjéhez:

Életet és jövőt az a nép érdemel, mely meg tudja becsülni múltjának nagyjait, kik megvetették jelenének alapjait.

Hazafiu kötelesség tehát kegyelettel ápolni azok emlékét, kik a hon megszer-

zése, megalapítása és fönmaradásának biztosítása körül szereztek érdemet.

És e kötelesség csak annál kötelezőbbé válik, minél szorosabb a viszony, mely bennünket a dicsőült nagyok emlékéhez fűz.

Sz. László király az első sorban áll azok közt, kik iránt hálás kegyelettel kell adóznunk.

Igaz magyar szívből soha ki nem szakadhat tisztelete a daliás királynak, ki a hon megalapítását mintegy betetőzte.

A keresztény katolikus magyar ember csak lelkesült tisztelettel tekinthet föl a nemzet nagy fiára, kit oltárainkon a szentség dicsfénye övez.

A nagyvárad egyházmegye és Nagyvárad város híveit külön hála is kötelezi tiszteletre az egyházmegye és város alapítója és védőszentje iránt.

Magyar szívünk és keresztény katolikus hitünk egyaránt buzdít tehát bennünket, hogy szent királyunk emlékét minél lelkesültebben dicsőítsük, tiszteletét minél inkább élénkítsük.

Nagy vigasztalásomra szolgált ezen érzelmek megnyilatkozása a helybeli katolikus kör részéről, midőn nemrég sz. László király napjára bucsú engedélyezését kérelmezte; még nagyobb az örömem, hogy szentséges Atyánk, X. Pius pápa kegyességéből a bucsút ezennel kihirdethetem.

Szentséges Atyánk ugyanis 1906. évi

június 24-én mindenkorra évenként nyerhető teljes bucsút engedélyezett mindazon híveknek, kik töredelmes szent gyónást végezvén és Ő Szentsége szándékára imádkozván, Nagy-Váradon, Sz. László király napján a szent áldozáshoz járulnak.

E teljes bucsú-engedélyben új alapja lévén vetve annak, amit szívem mélyéből óhajtok, hogy Sz. László városa, mint hajdan, a magyar nemzetnek ismét szent kegyeletben tartott kegyhelye legyen, ezennel elrendelem, hogy az egyházmegye minden templomában, ahol nyilvános istentisztelet tartatik, a lelkész urak e bucsú engedélyt kihirdessék, híveiket a székesegyházi ünnepélyes istentiszteleten való részvételre és a bucsú elnyerésére szükséges föltételek teljesítésére hathatósan buzdítsák, úgy, hogy a sz. áldozást lehetőleg a székesegyházban végezzék, azonfölül a székhelyi három plebánia és a Várad környékén fekvő plebániák lelkészei a legbuzgóbb igyekezettel azon legyenek, hogy híveik az ő vezetésök alatt, amennyiben csak lehetséges, körmenetileg vonuljanak a székesegyházba.

Adja Isten, hogy Szentséges Atyánk bucsúengedélye és jelen rendelkezésünk alapján, t. papságom buzgó működésével a szent király tisztelete megújulva lobogjon föl a szívekben s az ő pártfogása és mindnyájunk áhitata hazánk és egyházunk javára az isteni irgalom és áldás kiváltásos helyévé avassa Váradot.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A m á s i k.

Irta: A. Gaber.

Tehát el volt határozva, hogy az idén nem lesz utazás. És a papa energikus kijelentésével szemben még az Erna ellentmondási szenvedélye is a hallgatóságos rezignáció álláspontjára helyezkedett.

A mama pláne éppenséggel meg volt elégedve a dolgok illetén állásával. Hiszen a vadszőlővel befuttatott terrazon igazán pompásan érezheti magát az ember és a kilátás is remek: csupa lomb, csupa zöld mindenütt.

Erna azonban duzzogott és éa szinte hajlandó volnék neki egy kicsit igazat is adni. Valamennyi barátinője utra készül. Mindenik a boltokat járja, mind a két kezük tele van munkával, hogy elegáns uti toalettjeiket beszerezzék. De nemcsak a barátinők készülődnek lázasan, hanem a papa irodájában levő Schmidt

kisasszony is szabadságot kért és kapott, hogy pihenni mehessen. Ezen bosszankodott Erna a legjobban.

— Schmidt kisasszony alaposan rászolgált erre a kis pihenőre; — hangzott a papa válasza az Erna célzásaira. — Aki nap-nap mellett, kora reggeltől késő estig úgy dolgozik, mint ő, annak létfeltétele, hogy koronként kipihenhesse magát egy kicsit. De mit akartok ti? Hiszen ti nem csináltok semmit!

— Hja, persze! — duzzogott Erna, — ti férfiak a házi dolgokat nem tartjátok munkának. Nektek több az, ha valaki naphosszat egyebet sem tesz, csak egypár levelet ír meg, amit tollba mondanak neki. Az aztán a szorgalom! Azt ki kell pihenni...

— No, csak próbálnád meg egyszer!

— Talán azt hiszed, nem tudnám úgy elvégezni, mint a te Schmidt-kisasszonyod!

— No, nem tudom! — nevetett a papa s aztán ravaszul hunyorgatva tette hozzá: — hanem azért mernék egy elegáns nyári toilettebe fogadni, hogy két napig sem állnád...

— Hát fogadjunk! — nevetett most már Erna is, elfeledkezve duzzogásáról. — Schmidt kisasszony holnap ugyis szabadságra megy, holnapután vasárnap, hétfőn tehát munkába állhatok, főnök ur.

A szerződést annak rendje és módja szerint megkötötték. A feltételek a következők voltak: Erna hétfőtől helyettesíti a gyári irodában Schmidt kisasszonyt s ha az egész két hónapot kibírja, egy igen elegáns nyári toiletteen kívül jogcime van, — a második feltételnél Ernának eszébe jutott az elmaradt utazás, tehát azt kötötte ki magának, hogy a toiletteen kívül jogcime van egy tisztességes tengeri fürdőzésre is.

A papa mindent megígért és kötekedve figyelmeztetgette Ernát:

— Jó, jó! Én nem bánom, de gondold meg: reggel héttől este hétig a gyárban kell kuksolnod. Kivételt nem teszek, úgy megdolgoztatlak, mint Schmidt kisasszonyt.

— Azt csak bizd rám papa; — felelt Erna nevetve — úgy fizetsz, mint a köles.

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

Az osztrák kvóta bizottsága. Beck báró miniszterelnök az osztrák képviselőháznak jövő keddi ülésén indítványozni fogja a kvóta deputáció megválasztását. Az osztrák kvóta deputáció megalakulása után Budapestre utazik s ott megkezdik a tárgyalást a magyar kvóta küldöttséggel. Hir szerint kevés kilátás van arra, hogy a két kvóta küldöttség megállapodásra jusson.

A zirci választás. A függetlenségi- és negyvennyolcspárt tudvalevőleg bizottságot küldött ki, hogy a zirci választás körül felmerült vesztegetéseket megvizsgálja.

A bizottság ma délelőtt fél tíz órakor ült össze a függetlenségi pártkörben.

Leghamarabb érkezett meg *Tóth* János államtitkár, a bizottság elnöke. Nemsokára jöttek a bizottság tagjai: *Nagy* Emil, *Okolicsányi* László, *Gaál* Gasztou és *Cherner* Gyula.

A bizottság maga elé idézte *Papp* Zoltánt és *Gaál* Andrást. Gaál András még tegnap este elutazott Budapestről és így ma reggelig nem jelentkezett.

Papp Zoltán pontosan megjelent.

Az előszobában néhány pillanatig barátságosan beszélgetett *Tóth* Jánossal. Az államtitkár azután bement a tanácskozó terembe, ahol a bizottság nyomban megkezdte tanácskozását.

Először arról vitatkoztak, milyen legyen a bizottság tanácskozásának rendje. Miután ezt megállapították, beszólították *Papp* Zoltánt és *Ivánka* Imrét, kik tagadják az ellenük emelt vádat. Hétfőn folytatják a tárgyalást.

A kiegyezési tárgyalások folytatása. Budapestről távirják, hogy a magyar és osztrák miniszterek Bécsben folytatják a kiegyezési tárgyalásokat. *Wekerle* és a szakminiszterek kedden vagy szerdán Bécsbe utaznak a tárgyalásokra.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 22.

Fusth Gyula elnök.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után felolvassák az interpellációt. Két interpelláció van bejegyezve.

Lengyel Zoltán az osztrák trónbeszéd miatt és *Vlád* Aurél a postások ügyében.

Elnök: Napirend szerint következik a vasutas törvényjavaslatok tárgyalása.

Novoszele Matija: Horvátul beszél a javaslat ellen.

Félegykor az elnök szünetet ad.

Szünet után áttérnek a *kérvények* tárgyalására. A kivándorlás korlátozására vonatkozó kérvényeket *Moskovits* Iván előadó pártolólág kéri a belügyminiszternek kiadatni. *Hencz* Károly is pártolja ez indítványt, de maga is ad be egy indítványt.

Az ülés további folyamán *Léhner* a kivándorlásról beszélt.

Ráth a postaalkalmazottak ügyében interpellálta a kereskedelmi minisztert s kérte, hogy e bizalmas rendeletét, amely sérelmes a postaalkalmazottakra, vonja vissza.

Lengyel Zoltán az osztrák császári trónbeszéd tartalma tárgyában interpellálta a miniszterelnököt s kérte, hogy ezzel szemben fejtsse ki a kormány álláspontját.

Wekerle miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a trónbeszéd az osztrák kormány programját foglalja magában, amely hosszabb időre szól, mert a parlament 5 évre van választva. Parlamentáris szempontból az uralkodó nem felelős a trónbeszédért, hanem a kormány felelős. Természetes, hogy ő sem engedné meg, hogy a magyar trónbeszédbe az osztrák kormány beleavatkozzék, s így ő sem vindikál jogot, hogy az osztrák trónbeszéd

kérdésébe avatkozzék. A két kormány között megállapodást kötött 1917-ig. Azután a két kormány kötelessége, hogy a vámsorompókra nézve a két állam viszonyát rendezzék. A hadsereg létszámának emelése, ha a szükség úgy kívánja, megtörténik, de ez csak bizonyos nemzeti követelmények teljesítésével kapcsolatosan vihető keresztül. Az osztrák trónbeszéd további tárgyalásába tovább bele nem mehet; az a magyar kormány álláspontján nem változtatott.

A főrendiház ülése.

Elnök: Gróf *Desszeffy* Aurél.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után változatlanul elfogadják a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet létesítése iránt Rómában kelt nemzetközi egyezmény becikelyezéséről, valamint a gazdasági munkásházak építésének állami támogatásáról szóló törvényjavaslatokat.

Elnök: Következik a gazdasági

cselédttörvényjavaslat

tárgyalása.

A törvényjavaslatot általában vitán kívül elfogadják.

Elnök: Kíván valaki az első szakaszhoz hozzászólni?

Egy hang: Melyik ez? A cselédttörvény? (Derűtség.) Hangosabban! Nem halljuk!

A harmadik szakaszról:

Gróf *Edelsheim-Gyulai* Lipót: A bizottság által javasolt azt a módosítást, mely szerint a gazdasági cselédek 18. életévökig a gazda fegyelmi joga alatt állanak, sem jogi, sem méltányossági, sem emberi szempontból nem fogadhatja el. Ez a jobbságra emlékeztető állapot volna s mint ilyen, egy modern államban lehetetlen. Ezenkívül ez a módosítás belenyulna a családjog körébe is, ami meg nem engedhető. Az atyai hatalom nemcsak jogokból, hanem kötelességekből is áll s a jo-

Ebben maradtak.

Másnap elutazott *Schmidt* kisasszony és *Erna* lement az irodába mindent megmagyaráztatni magának. Hát eleinte nem nagyon szórakoztatta őt sem az üzleti könyvek beosztása, sem pedig a gyárban uralkodó élénk munkásélet; az üzleti levelek megírása pedig éppenséggel nem. Estig azonban pompásan beleélte magát *Erna* a változásba. *Schmidt* kisasszony a déli vonattal elutazott szabadságidejére és *Erna* estig igyekvő és pompásan használható hivatalnok-kisasszonyává lett. Este hétkor hivatal után együtt hajtottak haza a papával és *Erna* úgy érezte, mintha ezuttal gyöngédebbek és szeretetteljesebbek lennének azok az atyai pillantások, amelyekkel a papa és ezidőszerinti szigorú főnöke kis leányának arcát végigsimogatta.

Másnap vasárnap volt. Reggel egy kicsit későbbén ébredt fel *Erna* a szokottnál, az új hivatás — úgy látszik — megviselte egy kicsit. De még mindig elég korán ébredt ahhoz, hogy szüleit megelőzve, reggelihez terítsen s a postát szokás szerint odakészítse a papa csészéje mellé. Egy egész halom üzleti levél érkezett, melyek között egy amerikai bélyegű is volt. Azt tette *Erna* legfelülre.

Reggeli után a papa kötekedni kezdett *Ernával*:

— Nos, kisasszony, hogy tetszik a hivatal? *Erna* egy kicsit felbiggyesztette a száját, aztán a szokottnál valamivel élesebb hangon felelt:

— Jobb volna bizony, kedves főnök ur, ha a kötekedés helyett megnézné a mai postát és kiadná holnapra az utasításokat.

A papa nevetett a visszavágáson és egyenesen a levelek után nyult. Legelőször az amerikai levél akadt a kezébe. Feltépte a borítékot, de alig futott át két sort belőle, idegesen csapott az asztalra, hogy a tányérok és csészék hangos csörömpöléssel verődtek össze.

— No, most szépen vagyunk; — mondta komikus kétségbeeséssel.

— De hát mi az?

— Mi történt? — kérdezte a mama és *Erna* csaknem egyszerre.

— Hogy mi történt? — felelte a papa sötéten, — hát az, hogy *Scheffield*, az amerikai gépkirály meg akarja venni a st.-louis-i kiállításon levő modellünk eredetijét. A milliomos azt írja itt, hogy látta a modellt működésben, megtetszett neki és meg akarja szerezni az eredetijét. Ide küldi egyik főmérnökét a gépek

tanulmányozására s ha a konstrukció a modellnek megfelel, vásárt csinál. Már most mit csináljak?! *Schmidt* kisasszony szabadságon van s ez az amerikai már holnap-holnapután itt lehet. Ki fogja végezni a levelezést és ki fog gyorsítani annak az amerikaiak? Mert az több mint bizonyos, hogy az az ember itt köteteket fog összefirkálni, amíg a műhelyeket bejárja.

— Hát hívasd vissza a kisasszonyt, — mondta a gyáros felesége unatkozva.

— De hiszen még a címét sem tudom! Hova írjak neki?

— Hát már ugyan miért írni? — esett közbe *Erna* hirtelen. — Csak nem akarod talán *Schmidt* kisasszonyt megfosztani a szabadságidejétől semmiért, mikor tudod, hogy én helyettesítem.

A gyáros egy pillanatig némán tekintett a leányra, aztán bizonytalan hangon szólalt meg: — Hiszen nem volna éppen lehetetlen, hogy ha . . . de a fáradság — attól félek, nem bírod el a forszírozott munkát, hiszen mégis csak kezdő vagy . . .

— Ah, azt csak bizd rám, papa! — felelt *Erna* önérvényes nyugalommal. — Igen jól tudod, hogy legalább olyan jól beszélek angolul,

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

gokat átruházni a gazdákra kötelességek nélkül nem szabad. A módosításnak szükségét nem látja s ajánlja az eredeti szöveg elfogadását.

Gróf *Degenfeld* Pál: A bizottságnak a módosításánál csak az lebegett a szeme előtt, hogy a gazdasági rendet fentartsa.

Gróf *Zselinszky* Róbert: Edelsheim-Gyulai érvelését nem teheti a magáévá. A gazdasági viszonyok szociális volta szinte megköveteli a módosítást. A legtöbb esetben a birtok távol van minden hatóságtól s hogy lehessen ilyen helyeken fegyelem nélkül a rendet fentartani? Nem statuálunk ezzel külön jogot a gazdák részére, csak érvényesítjük a természeti jogokat. És szükség van erre a rendelkezésre annál inkább, mert a szocializmus fenyeget bennünket, vigyázzunk, nehogy el is öntsön bennünket, Hozzájárul a módosításhoz.

Gróf *Edelsheim-Gyulai* Lipót: Félreértett szavait magyarázza.

Rákosi Jenő: Gróf *Edelsheim-Gyulai* fel-fogásához csatlakozik s az eredeti szöveget fogadja el.

Gróf *Keglevich* Miklós: Gyakorlati szempontokból a módosítás szükséges és azért elfogadja.

Antal Gábor: Ha a gazdának csak annyi joga volna, amennyit neki ez a javaslat biztosít, nem lehetne gazdálkodni. A módosítás tehát felesleges.

Elnök: A vitát bezárja.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Nagyon csodálja, hogy a mai szociális viszonyok között éppen a főrendek állanak elő ilyen nívóval, amikor mindig humánus érzésekről tettek tanúságot. A javaslat a szolgálatban amugy is kontemplálja a fegyelmet, de ezt kiterjeszteni a magánéletre, az atyai hatalmat átruházni a gazdákra nem lehet. A rend fenntartásáról mindenki gondoskodik úgy is anélkül, hogy erre nézve külön intézkedés kellene. Ha a módosítást a főrendek elfogadnák, ezzel oly fegyvert adnának a szociális izgatás

kezébe, mely éppen nem lenne kívánatos a főrendekre nézve. Ezért ajánlom az eredeti szöveg elfogadását. (Helyeslés.)

A Ház tulnyomó többsége az eredeti szöveget fogadja el.

Az ötödik szakasznál:

Gróf *Keglevich* Gyula: Módosítást nyújt be, mely szerint a szerződés szóval és írásban is megköthető ugyan, de a gazda azt 24 óra alatt írásba foglalva köteles átadni a cselédnek.

Gróf *Zichy* Nándor: Az eredeti szöveg fentartását kívánja.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: A módosítást praktikus szempontokból nem fogadja el. Az eredeti szöveg teljesen kielégítő. (Helyeslés.)

A Ház a szakaszt változatlanul fogadja el.

A tizennyolcadik szakasznál:

Gróf *Degenfeld* Pál: A szakaszhoz új bekezdést ajánl, mely szerint a gazdasági cseléd és hozzátartozói kötelesek a gazdasági üzemet és házirendet fentartani és e tekintetben a gazdát fegyelmi jog illeti. Ajánlja módosításának elfogadását.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: A benyújtott módosítást nem fogadhatja el. A javaslat nem szánt új terheket a gazdákra és nem sújtja a jó, hanem csak a rossz gazdát. Hivatkozik Szabolcsvármegyére, mely rendeletében sokkal súlyosabb terheket ró a gazdákra, mint ez a javaslat és megis egész Szabolcs megyében egyetlen birtokos sem szólalt fel ellene. (Helyeslés.)

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

A huszonharmadik szakaszhoz a bizottság nyújtott be egy módosítást, amelyet azonban a Ház nem fogad el.

A huszonötödik szakaszhoz.

Pallavicini Ede örgróf: Módosítást nyújt be. Javasolja, hogy a gazda által a cselédnek adandó terménybeli járandóság nem az »első-rangu«, hanem »elsőosztályu« kifejezéssel jelöltesék. Aki csépett, az tudja, hogy a két for-

galom között van különbség. Javasolja továbbá, hogy az »átlagos« kifejezés helyett a »szokvány« kifejezést használják. (Zajos helyeslés.)

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Szívesen hozzájárul *Pallavicini* módosításához, mert az csak szabatosabban jelöli meg, amit a javaslat kontemplál. (Helyeslés.)

A Ház a szakaszt örgróf *Pallavicini* Ede módosításával fogadja el.

A 27. szakasznál.

Báró *Podmaniczky* Géza: Javasolja, hogy ott, ahol a gazda marhái beoltatnak, a gazda köteles legyen a cseléd marháját is beoltatni.

Gróf *Zichy* Nándor: Nem fogadja el a módosítást.

Gróf *Keglevich* Gyula: A »szükséges tüzelő« helyett a »szerződésben kikötött tüzelő« kifejezést javasolja.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Az eredeti szöveg megtartását kéri.

A Ház a szakaszt *Keglevich* módosításával elfogadja. A módosítást egy szavazat többséggel fogadták el.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter felszólalása után a 32-ik szakaszhoz beadott módosítást ma fogadja el a főrendiház, tehát a 32-ik szakaszt változatlanul fogadták el.

A rendbíróság eltörlése.

Elnök: Következik a 33-ik szakasz.

Gróf *Degenfeld* Pál: A rendbíróság fenntartásáról szól. Határozati javaslatot ad be, mely szerint ha a cseléd a gazda ellen vét, a gazda megdargálhatja.

Zselinszky Róbert: Nagyon helyteleníti a képviselőháznak azon eljárását, melylyel eltörlölte a rendbíróságot. Örömmel fogadja *Degenfeld* Pál gróf határozati javaslatát.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Az eredeti szövegét ajánlja elfogadásra.

Gróf *Zichy*: A rendbíróságot sem a maga uradalmában, sem más uradalomban nem tapasztalta.

A Ház a határozati javaslatot nem fogadja el.

mint a kisasszony, stenografálni pedig sokkal jobban tudok, mint ő. Ne félj semmit, úgy fog menni minden, mint a karikacsapás.

Az Erna önbizalma lassankint édesapjába is bizalmat öntött, sőt végül még büszkélkedett is egy kicsit magában a lánya tudományával.

— De egyet kikötök magamnak! — mondta még a lány befejezésül.

— És pedig?

— És pedig azt, hogy az idegen mérnöknek nem szabad megmondanod, hogy a leányod vagyok. Azt akarom, hogy annyit követeljen tőlem, mint egy közönséges hivatalnoktól. És... tette hozzá még halkán — és nem szeretném, ha az üres bókjait kellene hallgatnom. Szeretnék az udvariaskodásától ment maradni...

— Helyes! — hagyta rá a gyáros. — A mérnök urnak nem lesz alkalma az udvarlásra. Ezen aztán megegyeztek.

A másnap szorgalmas munkában telt el késő estig, Ernának a gépekkel is meg kellett ismerkednie, hogy teljes készütséggel várja az amerikaiit, aki harmadnap reggel csakugyan meg is érkezett.

A bemutatkozás természetesen nagyon futólagos volt, amint már az egy milliomos gépgyáros első főmérnöke és egy hivatalnok kisasszony közt történni szokott. Erna azonban mégis konstatait annyit, hogy a főmérnök ur egy kicsit tulságosan fiatal ember főmérnöknek. De hát az amerikai nábob csak bizonyára tudja, hogy kit állít a gyárai élére. Ki tudja milyen zseniális gépészmérnök ez a fiatal ember! Annyi bizonyos, hogy az Erna tudomá-

mindjárt első nap erős próbára tette. — Rengeteg sokat diktált, sokat kérdezett és estére olyan olajos és kormos lett, mint egy kovácslegény, annyit bujkált a gépek alatt. Erna érdeklődve figyelte a fiatalember munkáját és minden igyekezetével azon volt, hogy felvilágosítsaival megkönnyítse a mérnök tanulmányait. Nagy műveltsége, erős intelligenciája és kitűnő angol nyelv ismerete nagy segítségére volt a leánynak ebben és este mikor a gyárból távoztak, a főmérnök hidegen, de nagy elismeréssel köszönte meg Ernának szolgálatait — amitől a gyáros csakugy hizott.

Igy tartott ez vagy három hétig. Már a kérdéses gépüzlet is meg volt kötve annak rendje és módja szerint, de Frank, a főmérnök még mindig talált valami új tanulmányozni valót, amely elutazását késleltette. És Erna őszintén szólva, nem is igen bánta, hogy olyan sokat kell dolgoznia az amerikai miatt. Dolgozott szívesen és a napi fáradságáért busásan kárpótolva érezte magát, ha este az amerikai az ő megszokott egyszerű modorával megköszönte neki a segítséget. Olyan különös melegséget érzett a szívében, ha a fiatal mérnök kék szemének tekintete rajta pihent. És a hangja is olyan kellemes bizsergést támasztott a vértében. Mi lehet az oka annak? Ez a kérdés foglalkoztatta Ernát szakadatlanul, ha esténként, vacsora után visszavonult kicsi leányszobáskájába. És egy holdvilágos nyári éjszaka megadta neki rá a feleletet: megérezte, hogy ő azt a munkás-zubbonyos, kékszemű fiatalembert szereti. Szereti az első szerelem édes, melynélsegszerű érzésével. Micsoda boldogságot támasztott

ez a tudat abban a szerelmes leányszívben! És micsoda tragédia volt az, amikor másnap Schmidt kisasszony megjött a vakációzásból!

Frank mérnök csodálkozva konstataitla másnap, hogy az ő eddigi munkatársának helyén egy idegen kisasszony ül. A jelenségen aznap nem sokat tűnődött ugyan, hanem egykedvűen folytatta munkáját. Harmadnap azonban megint az idegen hölgyet találta az irodában. Akkor már nem állhatta meg szó nélkül:

— Most ön dolgozik itt az irodában nagysád? — kérdezte Schmidt kisasszonytól

— Igen uram.

— Hát a másik hol van?

— Melyik másik?

— A másik kisasszony.

— Nem tudom uram! — felelt Schmidt kisasszony, aki már szintén be volt avatva a dologba.

A mérnök azonban nem elégedett meg ezzel a felelettel, hanem egyenesen a gyároshoz ment.

— Adja ide kérem a másik kisasszony címét — mondta röviden.

— A másik kisasszonyét? Minek?...

— Elveszem feleségül.

— Ugy? Elveszi feleségül? Hát ez nagyon szép terv, kedves Frank ur, de kérdés, vajjon a kisasszony hozzámegy-e önhöz?

— Miért? Jó partit csinál velem. Nekem ötvenezer dollár fizetésem van. Neki pedig talán ötven dollár hozománya sincs.

— Uram, mérsékelje magát! — fakadt ki

A szakaszt változatlanul fogadja el.
Gróf Dégenfeld Pál a Ház határozat képességének konstatálását kéri.

Elnök: Ezt a határozathozatal előtt méltóztatott volna kérni. Most megyünk tovább.

Következik a 34-ik szakasz.

A 34-ik szakaszt változatlanul fogadja el a Ház.

A 35-ik §-hoz

Zselinszky Róbert szól és határozati javaslatot nyújt be, melyet a Ház nem fogad el.

Vita nélkül elfogadják a 36-tól 63-ig a szakaszokat.

A 64-ik szakaszhoz

Szapáry László gróf szólott ezután s az egész javaslatot változatlanul elfogadták.

Biharmegye és Nagyvárad történetéhez.

Lakos Lajos városi főlevéltáros az alábbi kérelemmel fordul a közönséghez.

A »Műemlékek Országos Bizottsága« a hazai műemlékek megismertetésére és fentartására vonatkozó, egy több mint 1300 nagy oldalra terjedő kiadványát a polgármesteri hivatalnak megküldvén, egyidejűleg azon kérelemmel fordult a város közönségéhez, miként a jelzett kiadványba eszközlendő pótlás végett a helyreigazító és kiegészítő adatokat vele közölje, illetve a város területén létező azon emlékeket, melyek akár művészi értéküknél, akár történeti becsüknél fogva a fentartandó emlékek sorozatába felveendőknek talál — jelölje ki.

Mint hogy a jelzett kiadványba már felvettek átvizsgálásával és az abból hiányzóknak felvételével hivatali állásomból kifolyólag én lettem megbízva, hogy feladatomban minél inkább megfelelhessenek, annyival is inkább, mert a fent említett országos bizottság az egyes megyék és városok irodalmi történetére kiválóan nagy súlyt fektet.

Tisztelettel kérem mindazon urakat, kik Biharmegye avagy Nagyvárad város esetleg annak valamely nevezetesebb helyei (épületei) történetére vagy itt lefolyt egyik vagy másik kimagaslóbb eseményre vonatkozólag valamely

erre a gyáros kiesve szerepéből dühösen; — ön a leányomról beszél!

Az amerikai szemel fölcillantak és egy lépéssel közelebb menve a gyárhoz, palástolatlan örömmel folytatta:

— A lánya? Well! Akkor még jobb. Legalább nem kell utána járnom. Tehát kérem a kedves leánya kezét.

— A gyáros végigmérte az előtte álló fiatalembert és szatirikus gunnyal folytatta:

— Nagyon megtisztelő az ajánlata, Frank ur, de nem vagyok olyan demokrata ebben a kérdésben, mint ön. Önnek van ötvenezer dollár fizetése, a leányom azonban az én egész vagyonomat örökl. Be fogja tehát látni, hogy ötvenezer dollár fizetésből nem lehet egy körülbelül 30 milliós örökösöd igényeit fedezni. Én tisztelem az ön képességeit Frank ur...

Az amerikai hangosan felkacagott.

— Önnek igaza van uram! — mondta nevetve — de én is az apám fia vagyok. Frank Sheffield a nevem. Engedjen meg az inkognitóért, de én tanulni akartam és nem szórakozni; aztán meg önnek sem akartam alkalmatlanságot szerezni, mint milliomos fiu.

A gyáros elképedve bámult a beszélőre.

— Nos, — kérdezte a fiatal ember nevetve, — remélem, most már elfogad vőül?

— Igen, igen, hogyne! — felelt az öreg ur nagy igyekezettel, hanem Erna még hónapokkal a lakodalom után is a könnyezésig tudott nevetni azon, ha Frank utánózni kezdte, hogy milyen arccal mondta ki a papa ezt a boldogító igent.

könyvet, önálló füzetet (emlék- vagy ünnepi beszéd, irodalmi egyletek évi jelentése) hirlapi tárcát stb. irtak, hogy annak címét, szerzője nevét, a munka megjelenési idejét, oldalak számát s az esetleges rajzok, képek vagy térképek egész rövid körülírását velem lehetőleg e hó végeig egy levelezőlapon közölni sziveskednének.

A nagyközönséghez pedig azon kérelemmel járulok, hogyha netalán valakinek valamely az egész ország a megye avagy a város történetével kapcsolatos esetleges kézirat vagy más más egyéb ingó vagy ingatlan műemlék lenne birtokában, annak megnevezését nyilván tartást illetve a »Magyarország Műemlék« című könyvbe leendő felvétel s megörökítés céljából lehetőleg szintén csak a fentebb jelzett időig velem tudatni sziveskednék.

Kérelmem semmi áldozatot nem igényel, csupán csak egy kis fáradságot, melyet azonban hazai történelmünknek mindenki fontos szolgálatot teendő

Nagyvárad, 1907. június 21.

Lakos Lajos
levéltárnok.

A kérelmet ajánljuk a nagyközönség figyelmébe, hogy nyujtsanak alkalmat a levéltárnoknak ahoz, miszerint Nagyvárad multja a lehető legtökéletesebben legyen megörökítve. Ezt a hazafias munkát bizonyára mindenki szívesen fogja megtenni.

Tizenhét tanítónk kenyér nélkül!

A vidéki kulturvárosok sorában a legelső helyek egyikét foglalja el Nagyvárad. Igényt tart az elsőre fejlett iskoláival, egyesületeivel, íróival, művészeivel s minden intézményével. S ebben a városban történt meg az a hallatlan eset, hogy egyszerre tizenhét tanítónak utilaput kötötték a talpára. A tegnapi tanítóválasztás eredménye tizenhét tanítót fosztott meg mindennapi kenyereitől. Nem egy családos közülök, akiket az iskolaszék előre nemlátó tagjai kidobtak az utcára. Menjenek ezek az okleveles, a város szolgálatában buzgón dolgozó tanítók koldulni, betevő falatot rimánkodni. Nyujtsák be pályázataikat falusi iskolákhoz, kilincseljenek boldog, boldogtalanak az ajtaján: »Adjatok egy falat kenyeret, mert eddigi gazdmám, Nagyvárad város, amelynek 1—5 évig voltam »hű cselédje, elbocsátott kötelékéből.«

Es miért bocsátották el? — fogják kérdezni minden oldalról. Nem feleltek meg kötelességüknek? Mi volt elbocsátásuknak oka?

Ezt kérdezzük mi is! Az a huszonnégy kiségitő tanító, aki a város szolgálatában állott, s akik közül csak hetet véglegesítettek — s a többinek egész jövője fölött pálcát törtek — itt a mi városunkban megállották helyüket. Dolgoztak becsülettel, kitartással. Dolgoztak odaadással, lelkesedéssel úgy, hogy ennek a kulturvárosnak minden igényét kielégítsék. Munkájukat figyelemmel kísérte a kir. tanfelügyelőség, figyelemmel kísérte a közs. iskolák felügyelője, a községi iskolák igazgatói, a községi iskolaszék tagjai, s mind valamennyien csak az elismerés hangján nyilatkoztak tapasztalataik fölött. Miért kellett tehát ezeket a választásnál kibuktatni? Miért?

Hiába kérdezzük meg bármelyik iskolaszéki tagtól, egy sem tudja nyílt, becsületes okát adni. Fejblóntással, flegmatikusan feleli a nagy többség: hja, ilyen a protekció.

Igen, ilyen a protekciós rendszer, ilyen a politika és taktika. Vajjon azok, a kik szavazó céduláikon huszonnégy kiségitő körül csak

4—6-ra szavaztak, gondoltak-e arra, hogy eljárásuk összeütöközik a törvénynyel s nemesen érző szívvel.

A kik e sorokat olvassák, a számot tulzottnak fogják mondani. Mert azt mondják: lesznek még kiségitői állások. Hiszen ha mind kiségitőket választottunk volna, az esetben is 10 csak kiségitőnek maradt volna. Tehát csak nyolc ember maradt hely nélkül, a többinek lesz helye.

Nem helyes az bölcs iskolaszéki tag urak. Okleveles tanítónak, a ki a város szolgálatában 5—6 esztendő: tölt mindenkinek teljes megelégedésére, akinek nincs korpótléka, nincs fölvéve a nyugdíj intézetbe, sőt azt sem tudja a jövőre őt alkalmazták-e vagy sem, annak a tanítónak nincs kenyere. Ma kenyér nélkül, a jövőt illetőleg teljes bizonytalanságban van mind a tizenhét kimaradt kiségitő tanító.

Kenyerük, betevő falatjuk csak akkor lesz, ha majd szeptemberben előszólítanak közölök egynehányat. De ma a teljes bizonytalanságba vannak kidobva.

Beteges tünetek vannak a mi iskoláinknál. Törvényellenes állapotok, amiket részint a város anyagi helyzete, részint a protekciós rendszer teremtett.

Tekintetes Iskolaszék! Es az iskolaszéknek számos fiatal tagja, akiknek még alig van tájékozottságuk iskolaügyeinkről, mi lesz a jövő? Az iskolaügyekben nem lehet csak a jelennek dolgozni, gondolni kell a jövőre is.

Es végül a mi állapotainkra legyen szabad fölhnunk a kir. tanfelügyelőség figyelmét is. A törvény ideiglenes tanítót csak egy évig ismer. Akkor vagy véglegesíteni kell az iskola főtartó terhére, vagy ha nem felelt meg kötelességének, akkor el kell bocsátani. De nálunk tek. királyi tanfelügyelő ur van olyan tanító, aki hat év óta működik kiségitői minőségben teljes megelégedésre.

Ezeken a bajokon változtatni kell. A tegnapi választás radikális intézkedést igényel. A jelen állapotoknak ütött a tizenkettedik órája!

De mi lesz a tizenhét tanító jövőjével?

Más helyett temették el.

— Elcserélték a fejlapját. —

Kellemetlen és könnyen óriási zavarokat okozható tévedés reparálása foglalkoztatja most a hatóságot.

A biharmegyei közpórház egyik kórtermében ápoiták a mult évben Barna Virág 70 éves gyiresi asszonyt s a mellette levő ágyon feküdt súlyos betegen Bura Ilona 54 éves nő.

Egyik júliusi napon a két beteg egyike meghalt s a kórházból értesítették az anyakönyvi hivatalt, hogy Barna Virág elhunyt. A bejelentést annak módja szerint elkönyvelték s Barna Virág hivatalosan már nem élt.

Most, egy év mulva véletlenül kitünt, hogy az eltemetett s a beteglétszámból törölt Barna Virág él s még mindig a kórház kosztját fogyasztja.

Természetesen a felfedezés nagy konsternációt keltett a kórházban, kit temettek hát el Barna Virág helyett, ha ő él?

A vizsgálat során kitünt, hogy éppen azon időben nagytakarítás, meszelés volt a kórházban s a fejlapokat valószínűleg kicserélték s így a Barna Virág ágya fölé került a Bura Ilona fejlapja.

Az 1906. évi július 7 én elhalt Bura Ilona, de a fejlap szerint Barna Virág halálát jelentették be a kórház irodájában s innét az anyakönyvi hivatalhoz került a jelentés.

A kórház igazgatósága, most, hogy a tévedés kiderült, az anyakönyvi bejegyzések kiigazítását kéri.

Azonban ez sok nehézséggel jár, mert az anyakönyvi hivatalnak engedélyt kell kérni a Barna Virág halálesetének kitörlesztését és Bura Ilona halálának utólagos bejegyzését. Míg ezt a felsőbb hatóság engedélyezi, jó idő eltelik s addig Barna Virág, mint halott szerepel.

Jogi szempontból a dolog még érdekesebb, mert nagyon kényes jogi komplikációk származhatnak belőle, ugy családí, mint örökösödési szempontból.

Ha történetesen Barna Virágnak vagyona maradt volna, azt már a törvényes örökösök szétosztották volna s most Barna Virág ha kikerül a kórházból, nem találná a vagyonát. Természetesen a vagyonba vissza kellene helyezni, ha ugyan az részben, vagy egészben nem lenne már harmadik kézen.

Vagy ha Barna Virágnak férje lenne, aki azóta mással törvényes házasságot kötött volna. Ez esetben a saját tudtán kívül bigámiába keveredett volna. De még ebből kifolyólag más örökösödési bajok is zudulnának rá.

Szóval ez a tévedés egész sereg törvényes követelményeket és kellemetlenségeket vonhatna maga után.

Valószínűleg azonban ezek a bajok nem léteznek, mert az élve halottnak nyilvánított Barna Virág egy 70 éves, teljesen szegény asszony.

A kórház igazgatósága bizonyára szigoruan intézkedik, hogy jövőben a halottkémi eljárásnál nagyobb elővigyázatot kövessenek.

Mint halljuk különben, az alispán vizsgálatot rendel el ezen kellemetlen ügyben.

UJDONSÁGOK.

Az egyéves önkéntes altisztjelöltek.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok, Magyar Gyáripárosok Országos Szövetsége, Országos Iparegyesület, Fővárosi Kereskedők Egyesülete, Kiskereskedők és Kisiparosok Országos Csarnoka, Kereskedelmi alkalmazottak Országos Egyesülete, Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete, Kereskedő Ifjak Társulata és Magántisztviselők Orsz. Szövetsége petíciót intéztek a képviselőházhoz. A petícióban arról van szó, hogy úgy mint Németország- és Olaszországban már meg van, az önkéntesi jog négy (elemi és négy közép-iskola, gimnázium, reál vagy polgári iskola) sikeres elvégzése után

A petíció részletesen kifejti ennek a reformnak közgazdasági jelentőségét.

Az önkéntesi egy év kedvezményének ilyen kiterjesztése azt célozná, hogy a hadsereg képzett altisztekkel látassék el. A tartalékos tisztvizsga letétele ezentul is érettségi vizsgától feltételeztetnék.

Az indítvány fölött lehet vitatkozni; annyi azonban kétségtelen, hogy az egyéves önkéntesi intézmény mai helyzetében nem sokat ér a hadsereg névére, mert olyan elemeket is bejuttat a tisztjelöltek közé, akik tisztirangra teljesen alkalmatlanok s csak az arra valóban hivatottak elől zárják el a haladás

utját. Ezért van a tartalékos tisztek sora már tulzsufolva, úgy hogy igen ritka eset ma már, ha valaki önkéntesi éve leszolgálása után azonnal tisztvé neveztetik ki. A mai önkéntesi létszám fele legalább leszorítandó volna altiszti iskolába.

A kereskedő egyesületek kérvényének intencióit értjük, de praktikus eredmény csak akkor várható tőle, ha viszont a tartalékos tiszt rang elnyerése kizárólag a főiskolai hallgatói minőséghez vagy legalább is a főreáliskai vagy főgimnáziumi érettségihez kötik.

* **Az adófizetés Nagyváradon.** A szegényügy rendezése kapcsán felmerült az az indítvány, hogy Nagyváradon a szegényügyet progresszív-alapon kivetendő szegényadó behozatalával rendezzék. Ezen kérdés tanulmányozása szempontjából a nagyvárad városi adóhivatal összeállította az adózókat csoportonként, az adóösszeg feltüntetésével. E szerint fizet Nagyváradon: 1—20 koronáig 2841 adózó, 26700 kor. 11 fillér adót; 20—100 koronát fizet 2672 adózó, 136,555 K 78 fill.; 100—200 koronát 1015 adózó, 173048 K 64 fill.; 201—300 koronát fizet 344 adózó, 84672 K 47 fill.; 301—400 koronát fizet 168 adózó, 58651 K 69 fill.; 401—500 koronát fizet 96 adózó, 42957 K 82 fill.; 500 koronán felül fizet 235 adózó, 411,025 K 56 fillért. Összesen 7371 adózó fizet 933612 korona 7 fillér adót.

* **Ügyvédek gyűlése.** A nagyvárad ügyvédi kamara ma d. e. 10 órakor a város-háza kistermében ügyvédi értekezletet tart.

* **Az alispán a sorozásokon.** Biharvármegye alispánja még évekkkel ezelőtt kérelemmel járult a honvédelmi miniszterhez, hogy tekintettel nagyfokú elfoglaltságára engedje meg, miszerint a járáásokban tartandó sorozásokon ne kellessen megjelennie, hanem helyettesíthesse magát. A honvédelmi miniszter a kérelmet nem teljesítette, mivel nagyobb törvényhatóságoknál is meg van e rendelet s ott az alispánok nem szabadkoznak annak megtartásától.

* **Szerkesztő változás.** A Felsőmagyarországi Lapok c. társadalmi, szépirodalmi heti lap, melynek szerkesztője két éven keresztül lapunk munkatársa Várady István volt, megvált szerkesztői tisztétől. A Felsőmagyarországi Lapok Trencsén-, Nyitra- s Turócmezgyékben, a nemzetiségi vidéken valóságos kulturmissziót teljesített. A lapot tulajdonosa és felelős szerkesztője a »Nyitra« napilapnak adta át, ahol régi címe alatt, hetenként jelenik meg ezután is. A lap szerkesztését Várady István dr Gyikos Mihálynak adta át.

* **Baleset a lövészetben.** Tegnap délelőtt eddig még meg nem állapítható okok miatt baleset történt a katonai lövőtér, hol a hadapródiskola növendékei gyakoriatotztak. Papp János városi csordás a kora reggeli órákban kihajtotta a város csordáját a gyakorló tér közelébe. A téren a délelőtt folyamán megjelentek a hadapródok Reinhard százados vezetése alatt s ott lögyakorlatokat végeztek vaktöltéssel. A csordás a gyakorlat megkezdése után mindjárt elhajtotta a teheneket a térről, nehogy valami kár essék a jószágokban. E ténykedése közben közvetlen mellette fegyvergolyó süvített el mire a karjában fájdalmat érzett. Megvizsgálva karját azon gyöngye horzsolást látott, annál nagyobb sérülést talált a csizmáján, melyet a hátán vitt. A csizma ugyanis fegyvergo-

lyótól volt átlukasztva. A csordás azonnal jelentkezett a kapitánynál s előadta a történeteket. A kapitány a csordás sebét azonnal bekötöztette a kint lévő orvossal. A csordás jelentést tett az esetről Eleméry alkapitánynál, a ki megjelent a hadapródiskola parancsnokságánál s felvilágosítást kért az ügyre vonatkozólag. A parancsnokságnál azt a felvilágosítást nyerte Eleméry, hogy a hadapródok nem élesöltéssel lövöldöztek, tehát ki van zárva az, mintha a lövés a hadapródok fegyveréből származna. A kapitány a felvilágosítás vétele után megtette a kellő jelentését erre vonatkozólag s az ügyet a katonai parancsnoksághoz tette át. Papp János csordás nem kíván semmi kártérítést, sem pedig a tettes megbüntetését. Ő csupán azért tette meg jelentését, hogy a jövőre nézve hasonló eset elő ne forduljon, mert a város jószág állományában esbetik kár.

* **Az alkohol.** Az alkohol rettenetes pusztítása napról-napra követel egy-egy szerencsétlen embert. Legujabban Kőtegyán községében a község kovácsán bosszulta meg magát az alkohol szenvedélyes élvezete. Mint tudósítónk jelenti, kötegyánból Baktai Sándor községi kovács már huzamosabb idő óta erős alkoholistá s ezért felesége is különválva él tőle. A szerencsétlen ember az utóbbi időben már annyira hatalmában volt az alkoholnak, hogy elveszítette józan gondolkozási képessége s a községben botrányos dolgokat művelt; nevezetesen a gyermekeket órák hosszáig kergette úgy hogy ezek már nem mertek az utcára menni. Az előljárók végre is tegnap a dühöngő embert beszállították Nagyváradra s itt az elemekórházban helyezték el. Ez az eset már második rövid egy hónap óta Kőtegyán községéből.

* **A francia kör kirándulása.** Sikerült kirándulást rendezett tegnap a francia kör. Itt időző vendégével, a párisi Alliance Française kiküldöttjével meglátogatta a Félix- és Püspökfürdőt. A vendégnek úgy a két fürdő, mint maga Nagyvárad is rendkívül megtetszett s a kör tagjai körében kellemesen töltötte az időt. Ma délben a premontrai rendház vendége lesz, délután a francia kör helyiségében lesz, este pedig a Bazárban vacsorára gyűlnek össze a kör tagjai. Az érdekes külföldi vendég ma este utazik el.

* **Kamara értesítése.** A m. kir. budapesti I honvédkerületi parancsnokság a különböző állomáshelyeken levő m. kir. honvédcsapatok számára, az 1907. évi szeptember hó 1-től 1908. évi augusztus hó 31-ig terjedő egy évre szükséges termény és anyag járandósági cikkeknek, így a nagyvárad 4. honvédgyalozred részére az 1907. évi szeptember hó 1-től 1908. évi aug. hó 31-ig terjedő időre szükséges 102.000 adag széna, 102.000 adag alomszalma, 360 métermázsa ágyyszalma, 1.100 m³ kemény tűzifa és 120 métermázsa kőszén szállításának biztosításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1907. július hó 10 délelőtt 9 óra. A versenytárgyalás a f. évi július hó 10-ik napján délelőtt 9 órakor a nagyvárad m. kir. 4. honvédgyalozred kezelőbizottsági irodában fog megtartatni. — Nagyvárad, 1907. június 22. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. Huszella Gyula kir. keresk. tan. elnök, dr Sarkadi Lajos titkár.

* **Kirándulás Felsődornára.** Felsődorna és Tataros eltekintve attól, hogy fekvésénél fogva is megérdemli a megtekintést értekes is, amenyiben a megye két hatalmas gyártelepe az aszfalt gyár van rajtuk. Glacs Antal főispán és több megyei törvényhatósági tag most kirándulást rendeztek a telepekre. A kiránduló csoport tegnap a kora reggeli órákban indult el 5 kocsival a főispáni lakásról. Először a dernai telepet tekintették meg s ott igen ke-

déleesen töltötték el az időt délután három óráig, amikor Tatarosra indultak. Az illusztris vendégeket mindkét helyen nagy örömmel fogadták. A kiránduló csoport ma délután fog visszatérni Nagyváradra.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Tegnap délelőtt 8 óra után Schwartz Ferenc a Rhédey-kerti vendéglős fia öngyilkossági szándékából zsebkefével mindkét kezén a főereket elmetsette. Az esetről először értesült Kovács János rendőr azonnal a helyszínre sietett, a vérzést elköthette s értesítette a mentőket, akik az öngyilkos jelöltet beszállították a kórházba. Schwartz tettét állítólag azért követte el, mert előző este édesatyja őt megdorgálta. Allapota életveszélyes.

* **Orvosválasztás Kőtegyánon.** A dr Bán Gyula kőtegyáni körorvos halálával megüresedett körorvosi állás betöltésére a jövő hó 6-án lesz megtartva a választás. A meghirdetett állásra ez ideig 7 pályázat érkezett be a körjegyzőhöz.

* **Elhunyt jegyző.** Mint részvétellel értesülünk Buday Géza álmódi jegyző tegnap reggel hosszas szenvedés után elhunyt. Az általános rokonszenvennek örvendett jegyző elhunyt nagy részvételt keltett a környéken. A temetés ma délután 3 órakor lesz.

* **Egy félnapos sztrájk.** Érmihályfalváról jelenti tudósítónk, hogy a járás területén fekvő Ottomány községben tegnap délelőtt a Szöllőssy testvérek birtokán a gazdasági cselédek beszüntették a munkát. A sztrájknak az volt az oka, hogy az idejéig rossz időjárás következtében a cselédeknek adott kukoricás föld igen rossz termést ígér. A sztrájkra azonnal kivonult a csendőrség, közbelépésükre azonban nem volt szükség, mert a munkaadók kiegyeztek a munkásokkal oly képen, hogy rossz kukorica termő földek helyett megfelelő kaszálót engedtek át a munkásoknak. Az engedménnyel a sztrájkolók megelégedtek s munkába állottak.

* **A cabaret előadásait naponta óriási közönség hallgatja végig a Bazar sörcsarnok kertjének helyiségében.** A közönség jól mulat a szolid mókákön, énekeken. Különösen egy kis, 5 éves leányka humoros magánjelenete s palócos szavalata nyújt kellemes élvezetet. A program minden száma diskkrét, teljesen családias, ahol nem kell pirulni a nőknek sem.

* **A villamos és a nagyvásár.** A városi villamosvasut ezuton adja a közönség tudomására, hogy ma, vasárnap és holnap hétfőn — nagyvásár alkalmából — a Nagyvárad pályaudvar és Teleki-utcai vonalon közvetlen kocsik fognak közlekedni.

* **Szerecsétlenül járt gyermek.** A vizbefult gyermekek statisztikája ez idén szokatlanul megnövekedett. E szomorú szaporulat okául részben a szülői gondatlanságot lehet feltenni. Legújabbán Vekerdi községében Nyikita Katalin 5 éves leány szerencsétlenségéről nyerünk értesítést. A kis leány tegnap délelőtt több társával a szomszédos udvarba ment, hol a kut körül játszadoztak. A kis leány eddig ismeretlen okok miatt a kutba zuhant s mire kihúzták már halott volt. A megtartott vizsgálat nem tudta kideríteni azt, hogy esett a kisleány a kutba, mert a játszótársak nem mondanak semmit.

* **Találtak egy zacskó köleskását, egy zálogjegyet és egy kitöltött s aláírt váltót.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen I. emelet 7. számú ajtó.

EGYESÜLETEK.

A népnevelési egyesület közgyűlése.
A Biharvármegyei Népnevelési Egyesület.

évi rendes közgyűlése f. hó 23-án, vasárnap délelőtt 11 órakor az egyesület helyiségében (Nagypiac-tér közs. polgári iskola) fog megtartani, mely közgyűlésre az egyesület összes alapító, rendes, pártoló és működő tagjait ezuton is tisztelettel meghívom. Tárgyak: a) választmány jelentése az egyesület múlt évi működéséről, b) számvizsgáló bizottság jelentése, c) 1907. évi költségvetés, d) számvizsgáló bizottság és pénztárosi választás. Nagyvárad, 1907. június 16. *Az elnökség.*

TÁVIRATOK.

A horvátok obstrukciója.

Budapest, június 22. A horvát válság megoldása, melyet egyes optimisták és pedig joggal, már tegnap vártak, a legközelebbi napokban tényleg bekövetkezik. Wekerle miniszterelnök minapi erélyes intelme és legutóbbi bécsi kihallgatása, melylyel kapcsolatosan az a hír terjedt el, hogy a horvát kormány megbukik: megtették a hatásukat. Supilkék határozottan letörték és a békésebb elemek jutottak előtérbe. A horvát képviselők tegnapi tanácskozásának az lett az eredménye, hogy Drohubeczký püspököt formaliter megbízták a békeakció nyelbeütésével.

E szerint a horvátok komoly megfontolás tárgyává tették a Wekerle intelmével és a horvát kormány bukásával elkövetkezhető eseményeket és megfontolták egyben azokat a propositiókat is, melyeket a magyar kormány nevében a képviselőház csütörtöki ülésében Sztéryni államtitkár terjesztett elő.

Sztéryni propositióit, melyekből kiviláglik, hogy a kormánynak eszeágában sincs Horvátország elmagyarosítása és hogy a pragmatikáról szóló javaslatnak semmi köze az 1868. XXX. törccikkhez, a horvátok készek elfogadni. Ebben az irányban várható a konfliktus megoldása.

Pejacsevich gróf horvát bánnak a tárgyalásokba való bevonását maguk a horvátok kérték és a kormány eleget is tett e kérésnek. Mint értesülünk, a horvát bán már holnap este Budapestre érkezik, hogy a kormánnyal tárgyaljon.

E szerint egyelőre elodázódott a horvát kormányválság is.

Ejjeli telefonjelentések szerint a horvát kérdésben a horvát képviselők új javaslatot terjesztettek elő, de mivel ez is érinti a kormány elvi álláspontját, azt nem fogadja el a magyar kormány.

A horvát koalícióban békés hajlandóság mutatkozik s remélhető, hogy a jövő héten döntő fordulat következik be.

A horvát képviselők a vasuti javaslat általános vitájának befejezése után elvi deklarációt olvasnak fel s ezzel befejezik az obstrukciót.

Ha azonban az obstrukció tovább tartana, a magyar kormány az energikus eljárásra tett ígéretét teljes szigorral beváltja. Drohubeczký püspök székhelyére utazott, de hétfőn ismét Budapestre lesz, s folytatja a tárgyalásokat.

Felpörkölte a léghajó.

Hajduböszörmény, június 22. Fekete Zsigmond itteni földbirtokos éjjel

óriási suhogásra rettent föl s kirohanván lakásából, egy óriási fekete tömeget látott a tanya udvara felett kóvályogni a levegőben. Ijedten kiáltotta elő a cselédséget, akik még jobban megrémültek a fekete tömegetől. Eközben a levegőben lebegő fekete tömeg, amely egy odatévedt léghajó volt, a tanya közepére lecsapódott s felrobbant. Az egész tanya lángba borult, a cselédség, de különösen Fekete Zsigmond hirtokos sulyos égési sebeket szenvedtek. A tanya épületei tüzet fogtak s minden teljesen összeégett az állatállományjal együtt. A tanya romhalmaz lett. Az odatévedt léghajó eredetéről senki nem tud semmit.

TANÜGY.

A községi iskolaszék ülése.

— Tanítóválasztás. —

A községi iskolaszék tegnap délután tanítóválasztó ülést tartott. Amilyen nagy volt az érdeklődés a választás iránt, éppen olyan lehangelő az eredmény, ha tekintetbe vesszük, hogy 24 kisegítő tanító közül csak 7 jutott be. Szomorú állapot ez, amellyel lapunk más helyen külön foglalkozunk.

A tegnapi választásnak vannak ugyan olyan momentumai, amelyek ellenkeznek az igazsággal s ellenkeznek a törvénnyel is. A választásból kizártak olyanokat, akik a tanképesítő vizsgálatot megszerették, az oklevelük ki van állítva, de 19 éves koruk betöltéséig azt a képzőintézet igazgatójától a fenálló szabályzatok értelmében ki nem kaphatják. Az ilyen tanítók megválaszthatók, hiszen maga a miniszter is nevez ki ilyeneket iskoláihoz. Nálunk két ilyen tanítót zártak ki a pályázatból.

Az iskolaszék ülést Sipos Orbán alelnök nyitotta meg, majd átadta helyét a közigazgatási bizottság kiküldöttének, Mezey Mihály választási elnöknek. Az ülésen jelen voltak:

Dr Adorján Ármán, dr Adorján Emil, dr Altmann Jakab, Auspitz Adolf, Beczkay Lajos, dr Berkovits Ferenc, dr Döry Ferenc, dr Fenyő Sándor, Gábel Jakab, dr Gáthy Bálint, dr Grósz Menyhért, Grósz Sándor, Hlatky Endre, dr Halász Lajos, dr Hoványi Géza, Huzella Gyula, Komlóssy József, dr Kurländer Ede, dr Konrád Márk, Mezey Mihály, dr Molnár Imre, Novotny S. Alfonz, Sipos Orbán, Stark Gyula, dr Stocker József, Schütz Albert, Schwartz Izidor, Szokoly Tamás, dr Thury László, Várady Mór, dr Várady Zsigmond, dr Baróthy Akos, Bodnár János, Balogh Károly, Csák Máté, Dietz Mihály, Gábríelly Lajos, Genz János, Horváth Endre, Imrik S. Zoltán, dr Kecskeméti Lipót, Materny Imre, Oó Dezső, Pakals Tamás, Popescu Péter, Ragány János, Réz Mihály, Sulyok István, dr Vueskics Gyula.

A választási elnök bejelentette a pályázat eredményét, mely szerint az iskolaszéki jegyzői kisegítő tanítói állásra 5, az elemi iskolai állásokra 66 férfi és 91 nő pályázott. A pályázók névjegyzékéhez Sipos szólott hozzá, indítványozta, hogy azok, akik a 19 évet be nem töltötték, az oklevelet megszerették bár, de ki nem kapták, ne bocsáttassanak szavazat alá.

A választási elnök elrendelte a szavazást az iskolaszéki jegyzői állásra. Két komoly jelölt volt. Beadtak összesen 49 szavazatot. Ebből:

H. Fekete Péter	39,
Várady Boldizsár	18

szavazatot kapott. E szerint az iskolaszéki jegyzői állásra a választási elnök H. Fekete Pétert megválasztottnak nyilvánította.

Majd az öt férfi állásra nyújtották be a szavazatokat. Beadtak összesen 48 szavazatot. Legtöbb szavazatot kaptak:

Petrás János	46,
Lipsey József	40,
Koller István	27,

Fekete Mátyás 27,
Deutsch Dávid 25

szavazatot kapott. E szerint az öt tanítói állásra ezeket választották meg. Kaptak még: Mártonffy István 21, Kovács Lajos 21, Óó László 11, Mákucz János 6, Szalay Gyula 5, Reteg János 3, Fekete János 2 és Ungvári Béla 1 szavazatot.

A nőtanítók választásánál beadtak ötven szavazatot. A szavazatok így oszlottak meg:

Schmiedt Lujza 39,
Báss Etelka 36,
Klimó Irma 30,
Mikusay Margit 30,
Rigó Szeréna 28,
Weiszberger Szeréna 27,
Matkó Mária 26,
Juhász Karolin 25,
Özv. Várszeghy L.-né 19

szavazattal megválasztottaknak nyilvánítottak. Szavazatok kaptak még: Sz. Pallay Klára 14, B. Boleman Sárika 13, Szokoly Szabina 13, Fohn Ernesztin 10, Szabó Ilona 15, Özv. Krüger-né 14, Kicskiti Gabriella 15, Bérci Mariska 11, Korda Rózsi 15 és ezeken kívül még vagy huszonnégyen 1—8 szavazatot.

Ezzel a választási aktust befejezték. Az elnöki széket ismét Sipos Orbán foglalta el. Az iskolaszéki tagok legnagyobb része a választás befejezése után elment a gyűlést, tekintettel az érdeklődők csekély számára, más időre halasztották.

IPARÜGYEK.

Tanoncmunka kiállítás.

A törvénynek megfelelőleg minden két évben meg kell tartani a tanoncmunka kiállítását.

A nagyváradai iparostanonc iskola rajz- és munkakiállítására minden alkalommal nemcsak hű képét mutatta a nagyváradai ipariskola kiválóságának, hanem igaz gyönyörűséget szerzett azon iparbarátoknak, akik a kiállítást meglátogatták. A mostani kiállítás nemcsak méltóan sorakozik az eddigiekhez, hanem határozott előhaladást, fejlődést mutat a szűk finomodásáról, a növekvő igyekezetről tesz tanúságot.

A polgári iskola rajztermében igen szép, sőt meglepő rajzok láthatók, míg a reáliskola tágas tornatermét egészen megtöltik a csinos, látható gonddal, igyekezettel készült szebbnél-szebb ipari tárgyak.

A kiállítás tegnap nyílt meg s még ma, vasárnap egész nap díjtalanul megtekinthető.

A bíráló bizottság tegnap, szombaton délután 3 órakor gyűlt egybe, hogy bírálatot mondjon ugy a kiállított tárgyak, mint a nagyszámú rajzok felett. A bírálat eredményeként 10 nagyobb és számos kisebb díjat ítéltek oda, nagyobbára csinos kivitelű rajzok és tárgyakért.

Nagyobb jutalmakat nyertek: A 400 korona jutalomra ajánlották Réder József könyvkötő tanuló, a Moskovits-féle 160 korona jutalomra ajánlották: Réh Ferenc asztalos, Barna Géza lakatos és Buda Gusztáv kádár tanulókat, a Rimanóczy-féle 25—25 korona jutalomra ajánlotta a bíráló bizottság: Simonovits Károly kőműves, Cziczki Ákos lakatos, Boglucz László cipész, Osztas István szabó és Vidosits Gusztáv könyvkötő tanulókat. Ezeken kívül 2—20 koronás jutalomként 438 koronát osztanak ki. A jutalmak kiosztása ma, vasárnap délután 4 órakor lesz.

A kiállítás megtekintése után ajánljuk a közönség figyelmébe; az az óra, amit itt eltölt, nem megy kárba, mert meggyőződik róla, hogy a váradai iparos tanoncok között mily nagyszámmal vannak, akikből ügyes, szakképzett iparosok válnak.

NYILTTÉR.

Dr. Krüger Aladár

ügyvédi irodáját

Szalárdi (rég. Posta)-utca

7. sz. alá (saját házába)

helyezte át.

Dr. Krüger Jenő

ügyvédi irodáját

Szalárdi-utca 7. sz. alatt

megnyitotta.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

Igazságszolgáltatás.

A törvényszék elnöke itthon. Bary József, a kir. törvényszék elnöke, ki e hó 18-ika óta Vaskóhn volt az ottani járásbíróság megvizsgálása céljából, tegnap Vaskóhról hazakerkezett.

Megrágalmazott tanári kar. Alvinczy Sándor nyugdíjazott tanár, a helyi főreáliskola tanári kara a Nap-ban azt állította a nagyszombati főgimnázium tanáraitól, hogy erkölcstelen merényleteket követnek el. A vád teljesen alaptalannak bizonyult, sőt maga Alvinczy is beismerte, hogy valótlanul írt. A meghurcolt tanári kar természetesen bíróság előtt keresett elégtételt a rágalmakért. Most lett volna ez ügyben a főtárgyalás a budapesti törvényszék előtt, de mivel nem tisztázódott a kérdés, hogy vajon nem esküdtszék elé tartozik-e az ügy, a tárgyalást elnapolták.

A bőjti multság vége. A bagaméri gyilkosság ügyében pénteken megkezdett esküdtszéki főtárgyalást Kiss Sándor, Szász Dániel és Nagy József vádlottak ellen ma folytatták a kir. törvényszéken. Az ügyész és védőügyvéd replikája után az elnök kioktatta az

esküdteket a vonatkozó törvényekre, mire az esküdtek visszavonultak, hogy határozzanak. Az esküdtek bűnsnek mondották ki Kiss Sándort szándékos emberölés, Szász Dánielt pedig a halált okozott súlyos testi sértés büntetében. Nagy Józsefet, a harmadik vádlottat az esküdtek felmentették. A verdikt alapján Kiss Sándor 10 évi, Szász Dániel 6 évi fegyházra kapott. A vádlottak nem nyugodtak bele az ítéletbe.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, június 22.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.21
Rozs okt.	— — — —	8.32
Zab okt.-re	— — — —	7.27
Tengeri májusra	— — — —	5.83
Tengeri jul.	— — — —	5.91

Értéktözsde.

Budapest, június 22.

Oszták hitelrészvény	— —	651.50
Magyar hitelrészvény	— —	752.54
Leszámitoló bank	— —	496.50
Rimamurányi	— —	540.—
Oszták-m. államvasuti részvény	— —	668.—
Közuti vasut	— —	545.50
Városi villamos vasut	— —	294.50

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 június 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	110.35
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.35
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.38
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	— — —	191.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Oszták járadék papírban	— — —	97.25
Oszták járadék ezüstben	— — —	99.—
Oszták járadék aranyban	— — —	116.—
Oszták korona járadék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	751.50
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	651.25
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	668.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.17
Német birodalmi márka	— — —	117.82
London vista	— — —	241.—
Páris vista a	— — —	95.82
20 márkás arany	— — —	23.53

A fogyasztási szövetkezet közgyűlése. A nagyváradai tisztviselők fogyasztási szövetkezete holnap, hétfőn d. u. 5 órakor az Otthon helyiségében rendkívüli közgyűlést tart. E közgyűlés egyik legfontosabb tárgya lesz a szövetkezetnek nyílt üzleti helyiségbe való átmenetele.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

özv. dr. Deákné

FOGMŰTERMÉT

áthelyezte

Kossuth Lajos-utca (Sas-utca) 2 sz.

: : : alá az emeletbe. : : :

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

cimű kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány. ♣

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása útján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-u.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálócsy Árpád.
A fémek megmunkálása: Kándó
Gyula.
Mótorok és emelőgépek: Kármán
Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos
Viktor.
Pósta: H. Hennyey Vilmos.
A fény a tudomány szolgálatában:
Karvázy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában:
M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása:
Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Lipthay
Károly.
Telegrafia és telefonía: Hollós
József.
Zárószó: Méray-Horváth
Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Dr. Rác Ödön
Sanatoriuma és
vízgyógyintézete
 (ezelőtt Politzer-féle)
 Nagyvárád, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
 Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmehetők kivételével.) Vízyógymódok, villanygyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró légekkel, gőz szekrény, póstyéni iszapkura. Inhalatiók. Vibrációs masszázs, Soványító és hizó kura.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden nemű, gyomor-, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, idegcsúznál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
 Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Rác Ödön,
 az intézet tulajdonosa és vezetője.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alsalmából

megörzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**

adunk — és **mérsékelt** őrési díjat számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

Uj fényképészeti és festészeti műterem
 Nagyvárád.

LEMBERT EDE

fényképészeti és
festészeti műterme

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen ujonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györffi-ház) **megnyílt.**

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Még csak néhány napig.
Huzás már 1907. évi június 28-án.

Magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Főnyeremény 150.000 korona.

Az összes nyereményeknek összege 365.000 korona.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltó-üzletben.

1-4

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Alairási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek után való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligényeit a legutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész **hetenkint 20 fillér** befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előirt módon nyugtázza.

Nagyvárád, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a MAGYAR BANK r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

645—1907. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy Nagyvárád városi kir. járás-bíróságnak 1907. évi VI | 1394—5. számú végzésével dr. Gáspár Dezső ügyvéd által képviselt Grill Károly felperes részére Eberl Kálmán alperes ellen 164 korona 10 fillér követelés és járulékai erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 625 koronára becsült ingóságokra a Nagyvárád városi kir. járásbírósg fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltok követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyvárád, Szent János-utca 330. számú házban leendő megtartására határidőül 1907. év június hó 25. napján, délutáni 4 órája tüzetik ki, mikor a lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben résköre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldötnél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyvárád, 1907. június hó 12. napján.

Batig Ferencz,
 kir. bírói végrehajtó.

Tisztviselő kölcsönt engedélyez 10 15 és 20 évi törlesztés, fizetés letiltás és életbistósítási kötvény deponálása mellett állami, megyei, posta, vasuti tisztviselőknek, **Személyhitel** 2 kezes mellett. — Bármely hitelügyre felvilágosítást nyújt.

Általános Hitelforgalmi Vállalat Nagyvárád.
 Szent János-utca 1. c.

HIRDETESEK

jutányos árban felvétetnek a

„TISZANTUL”

kiadóhivatalában.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult házi szer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közszenél, csúznál és meghűléseknel, bedörzsölésképpen használva.

• **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyével és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Aranyoroszlánhoz”.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
 Mindennapi sz. tküldés.

Vizsgai jutalomkönyvek

a legnagyobb választékban kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papir-kereskedésében,

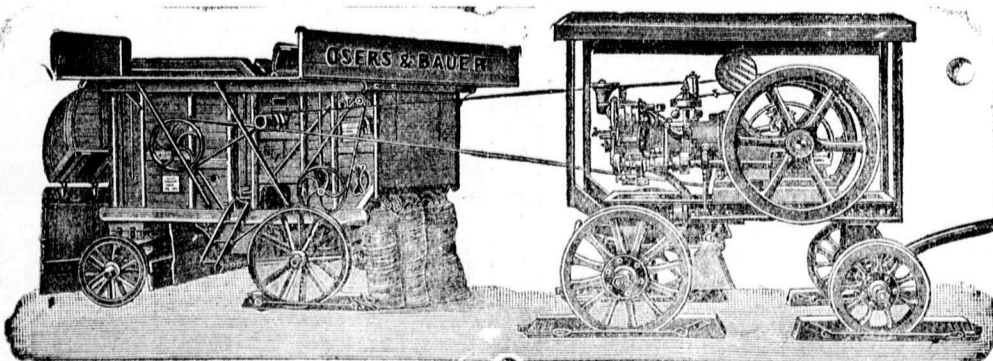
NAGYVÁRADON.

Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitűnő hírnévnek örvendő benzin lokomobiljait benzin lokomobílos cséplőszelvényeit és

szivógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivittel!
Kitűnő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Értesítés.

	Ár frt
Egy duplafedeletű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra	19.—
Egy duplafedeletű omega óra	13.50
Egy duplafedeletű ezüst óra pontosan regulázva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cylinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedeletű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy iróda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszerek bámulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)

Kossuth-utca, (Káptalan-ház.)

Bihar-kávéházzal szemben.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlitott fa butorok reudkivül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

MENTŐSZEKRÉNYEK

JUTÁNYOSAN BESZEREZHETŐK

TURAI LAJOS

KÖT- és ILLATSZERTÁRÁBAN

119 1.10 Nagyvárad, Fő-utca 9. (volt Bartsch-féle ház.)

Lukács Aladár

*elsőrangu kalap-, fehérnemű- és uri-
divat üzlete*

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000.000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára lendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre fentartatik. E vételárban a kiállítás díj és illeték már belefoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzletredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi **július 15-ig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetésekre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.

Nagyvárad CABARET

Ma teljesen
új műsor.

Fellépte
a világ
legkiválóbb
szinpadi

Csoda-
gyermeknek.

Nyárai
Antal

mint vendég

ma kétszer

lép föl.

Kezdeté fél 9-kor.

Vegyél!

**Moskovits
czipőt.**

Vegyünk!

Kossuth-utca 5.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.”

Aki nagyon jó, zamatos illatu kávé kedvel, az csakis a **TRIESZTI**

— KÁVÉ és THEA —

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létező módszer szerint vannak frissen pörköelve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megizleli, mást nem fog használni.

Kávéimat lemez hordóba tartom az illat és zamat el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávé kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért bocsátom forgalomba

Tisztelettel

Aszódi Mihály Nagyvárad

Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek.

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

HAÁSZ MANÓ női kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

Mindenkit meglepő nagy mennyiségű nyári újdonságok érkeztek. Gyönyörű sima és mintázott grenaduok, paplanok, sima és azsurozott ruhavásznak, himzett batisztok és remek kivitelű sephirek, blousok. Ugyiszinte batiszt és vászon, himzett ruhák Továbbá minden cikkben is óriási nagy raktár.

S tekintettel a nálam lévő mindenki által ismert óriási forgalomra, az áraim legolcsóbbak.

Mezey János és Társa

— Csordás Testvérek utóda. —

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan felszerelt

fűszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyvárad takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, **csemegeáruk, borok, friss töltésű ásványvizek** a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befőzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papír, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserválás-hoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot permetezéshez szükséges **kékkő (rézgalic)** raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu
tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

Pénz!

Olcsó tőketörlesztéses kölcönöket

10-75

évre folyósít, ugyiszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél (convertál) a lehető legrövidebb idő alatt

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy **bérletét** a legsikeresebb eredményel közvetíti.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és finanszírozza

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár
bankbizományi és hitelforgalmi irodája

Nagyvárad, M sz.

Telefon szám 24

27